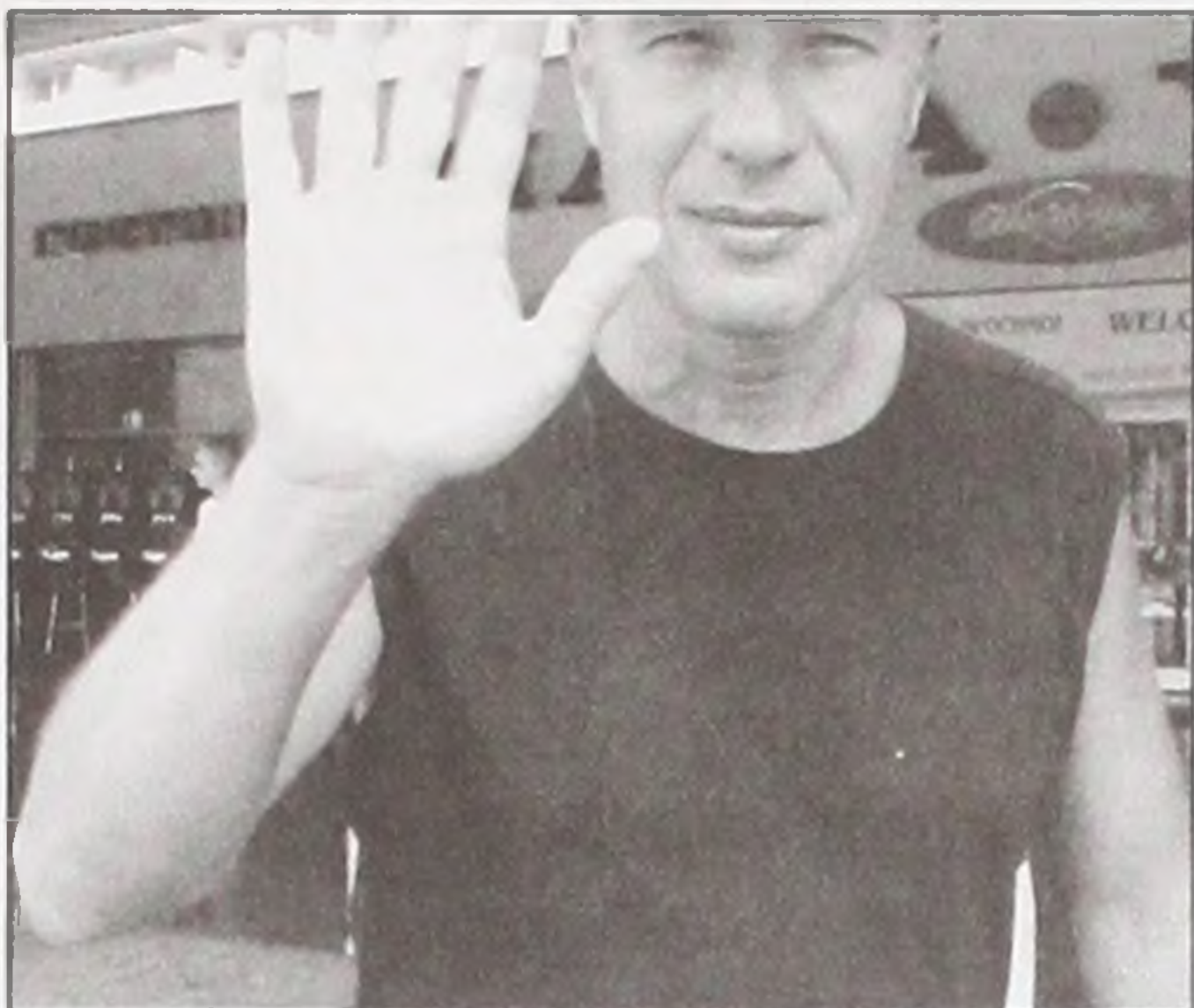

АНКЕТА «ЩО БУДЕ З УКРАЇНСЬКИМ КІНО?»

Із цим запитанням редакція звернулася до українських кінематографістів. Ось їхні відповіді.

Сергій Маслобойщikov, режисер:

— Гадаю, що українському кіно треба якнайшвидше починати бавитись у ті ігри, в які бавиться увесь світ, зокрема в продюсерське кіно. Адже якщо в Україні не буде інфраструктури продюсерського кіно з достатньою кількістю продюсерів, котрі мали б сан-

тимент саме до виробництва національного кіно, то, звісно, російське кіно і телебачення поглинуть цей простір. Тут може спрацювати політика Міністерства культури чи інших державних структур. Вони можуть полегшити появу нродюсерської системи. Не знаю, хорошою чи поганою є російська модель, але її варто скопіювати або скопіювати таким чином, щоб при цьому не запозичити негативи. Принаймні, ця модель довела свою дієвість. Можливо, варто скористатись досвідом інших розвинутих країн. Разом з тим необхідно породжувати саме українських продюсерів, зацікавлених робити кіно в Україні.

Має з'явитися й відповідальність. Це також є рисою громадянського суспільства, коли поряд із політичними структурами з'являються приватні особи, що беруть на себе відповідальність за продукт. Цією особою повинен бути продюсер. Але необхідно створити умови для їх народження, а не душити їх у пелюшках.

Існує певний досвід. Скажімо, якщо буде можливість отримати певний стартовий капітал для проекту, продюсер візьме на себе відповідальність. Але не як раб, що розписується за кожен куплений олівець, а як особа, яка шукає додаткове фінансування й несе відповідальність за якість кінцевого продукту.

Тарас Кушнір, режисер-документаліст:

— Українське кіно буде, бо інакше бути не може. З'явилося чимало людей, які хочуть багато зробити в Україні, та їм перекрили все, що можна було перекрити. Проте за законом фізики, дія є рівною протидії. Ми подаємо роботи, і люди дають свої гроші. Вони кажуть: «Ми хочемо, щоб у нас було кіно». На жаль, нашим законодавством не передбачено, що людина приватно може робити кіно. Це може бути лише державне замовлення. Але замовлень немає. А люди хочуть мати своє кіно й починають вкладати гроші. Гадаю, що необхідна законодавча база врешті-решт з'явиться.

Любов Борковська, головний спеціаліст Департаменту з питань кінематографії Міністерства культури:

— Я думаю, що через рік-другий буде віднайдено шляхи розвитку. У мене надія на молодих. Треба підтримувати сценарії й творення фільмів. На жаль, перспективи для повнометражних ігрових фільмів поки не вимальовуються. Разом з

тим немає програми збереження і розвитку кіно. Це, певно, теж вина Міністерства культури. Треба залучати кінематографістів і спільно знаходити ці шляхи.

Ірина Зубавіна, кінокритик:

— Кіно буде. Але от яким? Я погоджуюсь, що є небезпека розчинитись у телебаченні. Треба знайти якийсь свій хід. Скажімо, за умов нестачі фінансування у нас такі малі форми, як короткометражки, виходять краще. Є вибір: розчинитись у телебаченні чи зберегтись у короткометражному кіно? Бо це різна якість — режисер телебачення і режисер кіно. Надалі ж, сподіваюсь, Україна, як і Росія, визнає розвиток кінематографа стратегічним для країни. Тоді й гроші з'являться. Нинішнього року більше грошей виділили, ніж торік, тож і фільмів збільшиться. (Адже соромно навіть говорити про те, скільки повнометражних фільмів вийшло торік.) Тому поки «сидимо» на короткометражних, концептуалізуємо цей напрям.

Існує досвід американської моделі кінематографа, де кожен режисер вартує стільки, скільки вартий його останній проект. Наскільки проект є економічно успішним. Існує європейська модель, в якій режисер вартий стільки, скільки його найуспішніший проект за все його життя. Маємо й нашу українську модель, де за умов відсутності кінематографічної індустрії сталося так, що режисер вартий чогось за фактом певного артистичного буття його творів. Він або зовсім позбавлений можливості знімати, або переорієнтувався на телебачення, як В'ячеслав Криштофович. Сергій Маслобойщikov вимушений робити театральні вистави за кордоном. Михайло Ілленко взагалі «простоює», віддаючи енергію «Відкритій ночі». Перелік можна продовжувати. Видається, що політика, якої дотримувався наш кінопроцес з орієнтацією на авангард і молоді сили, знахідки, що утримували-таки те українське в ембріонному стані, здатному розгорнутися за певних сприятливих умов, була правильною. Про це можна дискутувати, проте сьогодні не бачимо буль-якої політики. Ні політики, ні певної конструктивної парадигми. За таких умов ми просто втрачаємо наших режисерів, як то Дмитро Томашпольский, який поїхав до Росії. Приклад, на жаль, непоодинокий. Але найголовніше те, що до активного творчого процесу абсолютно не залучені режисери, які вже довели свій високий професіоналізм і здатність знімати кіно на високому європейському рівні. І ми поки не пристали до європейської моделі, до якої намагаємось притулитися, зазіхаємо на американську модель, а своєї власної виробити так і не спромоглися. Гадаю, тут є над чим попрацювати.

Олександр Муратов, кінорежисер:

— Для того, щоб українське кіно нормально існувало, потрібна лише одна, справді розумна людина, яка б добре

зналася на кіно. Що не кажіть, а фільми роблять режисери, оператори та художники. А скільки фільмів вони зробили за рік? Два державних. Кіно не окупується і в Росії, але там президент Путін дбає, бо за цим є певна ідеологія. Це ж преференції і щодо вироблення, і щодо показу фільмів, телевізійного прокату. У нас усього цього немає. Якщо говорити про кіно і телебачення, то кіно завжди вело, принаймні щодо якості. А що виробляють продюсери на наших каналах... Це взагалі не з розряду мистецтва — ані телевізійного, ані кіномистецтва. А коли немає кіно, то понижується і планка телевізійних каналів.

Володимир Басс, кінооператор:

— Українське кіно чекає на свій розквіт. Адже процеси, що відбуваються зараз у суспільстві, неодмінно принесуть плоди. Хоча після сплеску суспільних емоцій, що привели до зміни влади, минуло небагато часу, результати проте є видимими. Йдеться про фести-

вальні результати Ігоря Стрембіцького та інших молодих. Світ звернув увагу на Україну і внаслідок цього роботи, на які раніше навряд чи хто звернув би увагу, сьогодні викликають грандіозний інтерес. Відповідно, цей інтерес може привести до розвитку й відродження самого кінематографа. Це взаємопов'язані процеси.

Я думаю, кіноіндустрія відродиться. Якщо попередні політичні сили мали лише приватні економічні інтереси й цілі, то нині є надія, що нові люди таки відрізняються від старих, що в них закладений інтерес до суспільства, а відповідно — до кінематографа і культури. Зараз усі критикують міністра культури Оксану Білозір. Так, в її роботі недоліки, але, скажімо, ті зміни, які вона намагалась впровадити на кіностудії ім. О. Довженка — мені близькі. Принаймні це те, чого всі кінематографісти хотіли. Щодо Концерну «Довженкофільм», то сьогодні ця реформа не потрібна. Немає сумнівів, що це провальна ідея. Я не розумію мотивацію прийняття такого рішення. Це відбулось секретно, і сам наказ був таємним, його досі немає на сайті Міністерства культури. Більше того, деякі посадовці досі відхрещуються від наказу. Секретність його появи говорить про те, що люди, які готували й підписували наказ, самі ж сумнівались у життєздатності такої ідеї.

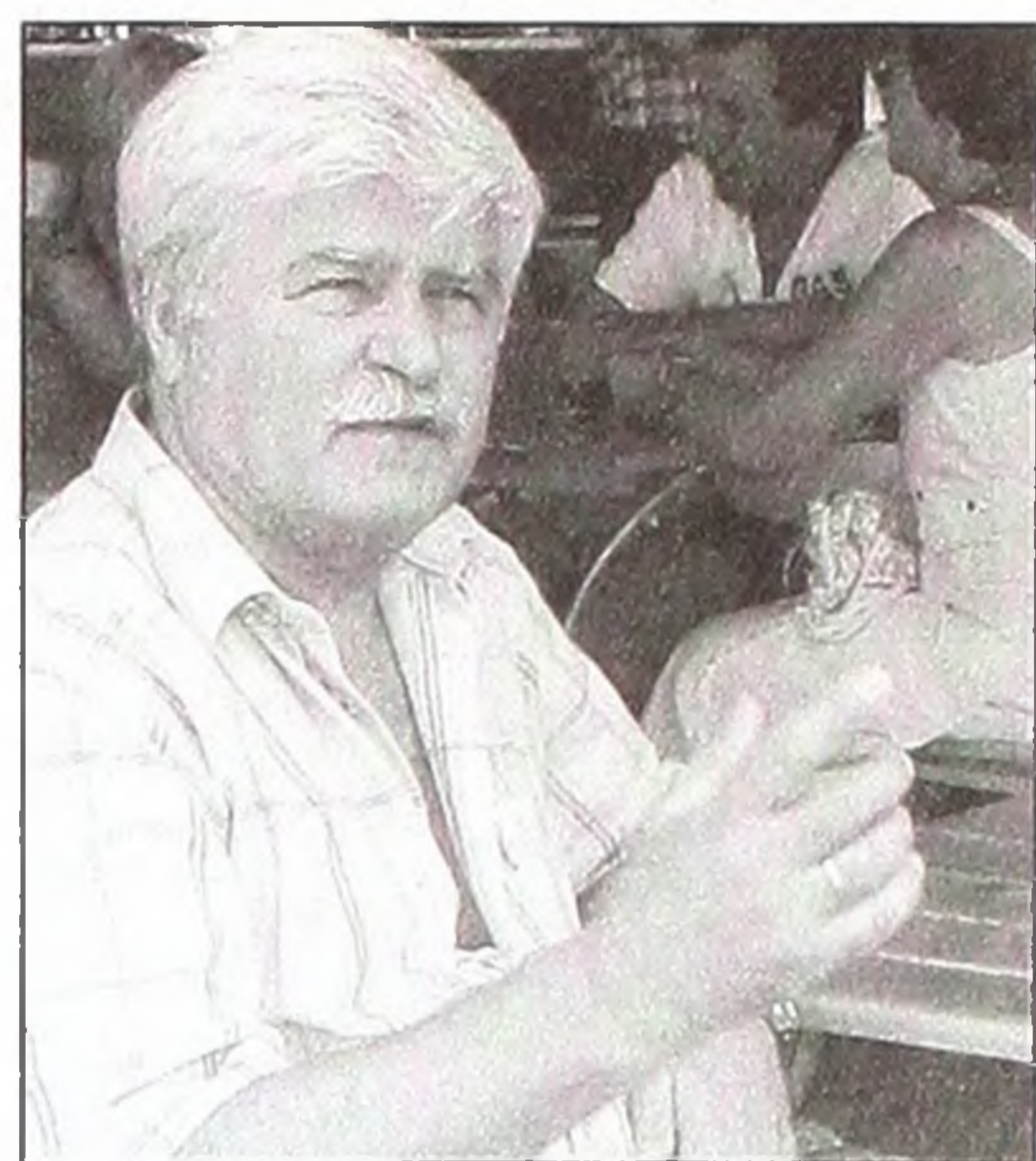
Мені здається, слід лобювати прийняття тих законів у галузі кінематографа, пакет яких уже напрацьовано. І щодо податкових пільг, і щодо ПДВ на всі види виробництва, і щодо ліквідації зборів на кіноматеріали, кінотехніку і таке інше. Крім того, у кінематографі варто позбутися людей, які скомпрометували себе зв'язками з попередньою олігархічною владою.

Борис Савченко, кінорежисер:

— Я певен, що наше кіно підніметься, але за умови мудрого господарювання і нашої активної участі. За 4 — 5 років воно може стати в передові ряди, поряд із європейським. Треба визначитись, вирішити майнові питання. А в творчому плані в мене немає жодних сумнівів.

Це ганебно, що творчий процес перервався. Кіно залежить від техніки і технології. Але я бачу сконцентровану енергію в самих кіномитців. Тому все прийде.

Щодо підміни кіно телевізійним продуктом, то на офіційному рівні у нас, як завжди, культура на останньому плані. Нинішня влада сама не знає, що вона буде у цій країні, тому й плутаються в найпростіших речах. Вони вважають існування культури настільки несуттєвим, що їм байдуже її існування. Але ж є традиції, є неабиякий пласт культурної енергії! Та ці сумні для нас часи минуть. Навіть якщо ця влада програє на наступних парламентських виборах, то ті, що прийдуть, уже не зможуть нехтувати. Інакше країну виведуть з ЮНЕСКО. Культура, бізнес і економіка взаємопов'язані, це рівноцінні процеси. Ми зі свого боку маємо будувати кінематограф ринку. Багато залежить від митців. Я бачу перспективи для українського кіно, бо є молодь. Кінематографісти повинні вимагати програми перехідного періоду, тобто переходу від однієї форми господарювання до іншої. Щодо законодавства, балансу функцій митців, влади й інвесторів. Потрібні нові люди, менеджери, а не чиновники. Потрібні системні зміни. Треба міняти стару експертну раду, вливати свіжі сили, робити процеси більш прозорими для громадськості. І тоді ми зрушимо все. Паніки в мене немає. Лише прикро через байдужість.

Ярослав Лупій, кінорежисер (Одеська кіностудія):

— Перше: щоб відродити кіно, треба виробляти тридцять фільмів на рік, як мінімум. Без цього кіно розвиватись не буде. Друге: в жодному разі не перефільмовувати кіностудії на телестудії. А саме це зараз відбувається і на студії ім. О. Довженка, і в Одесі. Інвестори, які туди приходять, — це телевізійники. При них повністю руйнується база виробництва художніх фільмів. Вони викидають стару техніку й приносять нову апаратуру. Але кінематографічна база має належати передусім кінематографу, бо кіно і телебачення — два різних види мистецтва. Третє: законодавча база. Треба вже нарешті почати вносити реальні зміни до законодавства. Поки що ця система не працює, і руху вперед немає.

Спілка кінематографістів має брати все у свої руки. Важливо вирішувати також питання авторських прав і соціальної підтримки, бо кінематографісти просто бідують. Має бути група з питань захисту авторських прав, яка б виробляла і пропонувала нову, дієву систему.

Досі кінематографічна спільнота сподівалась, що хтось робитиме це за неї, адже творці є творцями, а не виробничниками чи юристами.

Необхідно також контролювати прокатний ринок України, тобто встановлювати перепони проникненню на наші екрани всіх без винятку російських фільмів, американських. Погляньте на Польщу або Чехію, де на телеекрани потрапляє продукція 50 на 50. Але в тому, щоб відстоювати українське, повинні бути зацікавлені урядовці. При президентові Кучмі цим не переймалися. Керівники телеканалів також. Тож нищили своє, українське. Це серйозне питання, яке сьогодні треба регулювати законодавчо. Встановлювати квотування.